

Rankaisemattomuus Afrikassa ja erityisesti Hissène Habrén tapaus

Euroopan parlamentin päätöslauselma rankaisemattomuudesta Afrikassa ja erityisesti Hissène Habrén tapauksesta

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon sopimuksen kansainvälisestä rikostuomioistuimesta,
- ottaa huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien päätöslauselman 1638, jonka perusteella YK:n Liberian operaation on otettava kiinni ja pidätettävä entinen presidentti Taylor, jos hän palaa Liberiaan, sekä vietävä hänet tai helpotettava hänen siirtoaan Sierra Leoneen, jotta hänet tuomitaan Sierra Leonen erityistuomioistuimessa,
- ottaa huomioon aikaisemmat päätöslauselmansa Tšadista ja Liberiasta sekä erityisesti 24. helmikuuta 2005 antamansa päätöslauselman Charles Taylorin luovuttamisesta¹,
- ottaa huomioon Afrikan ihmisoikeustoimikunnan 38. varsinaisen istunnon, joka pidettiin Banjulissa Gambiassa 21. marraskuuta–5. joulukuuta 2005,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 115 artiklan 5 kohdan,
- A. ottaa huomioon kansainvälistä rikostuomioistuinta koskevan Rooman perussäännön ja korostaa, että on kulunut 50 vuotta siitä, kun Yhdistyneet Kansakunnat tunnustivat ensimmäisen kerran tarpeen perustaa kansainvälinen rikostuomioistuin tuomitsemaan rikoksista, kuten kansamurhasta, epäillyt,
- B. ottaa huomioon, että YK:n pääsihteeri Kofi Annan on ilmoittanut, että armahduksia törkeistä ihmisoikeusloukkauksista ei voida hyväksyä eikä niitä voida tunnustaa YK:ssa, jos niitä sovelletaan kansanmurhiin, ihmiskuntaa vastaan tehtyihin rikoksiin sekä sotarikoksiin,
- C. panee huolestuneena merkille lukuisat ihmisoikeuksien loukkaukset osissa Afrikan mannerta ja pitää huolestuttavana, että rikoksiin syyllistyneitä ei saateta oikeuden tuomittavaksi ja uhreilta evätään usein tehokkaat oikeussuojakeinot,
- D. katsoo, että kansainvälisessä oikeudessa todetaan selkeästi, että sotarikolliset on tuomittava aina ja että valtioiden on luovutettava sotarikoksista epäillyt,
- E. panee merkille, että Afrikan unionin perustamisasiakirjan 4 artiklan o kohdassa rankaisematta jättäminen tuomitaan ja torjutaan,
- F. pitää tervetulleena Afrikan unionin julistuksia rankaisemattomuutta vastaan ja katsoo, että sillä tehostetaan unionin uskottavuutta ja osoitetaan, että se toteuttaa

---

¹ EUVL C 304 E, 1.12.2005, s. 408.

määrätietoisesti käytännön toimia ihmisoikeusloukkauksien rankaisematta jättämistä vastaan,

- G. ottaa huomioon, että monet rikokset, mukaan lukien afrikkalaisten diktaattorien sekä heidän rikoskumppaniensa ihmiskuntaa vastaan tekemät rikokset, jäävät rankaisematta ja että sillä tehdään vääryyttä uhrien omaisille sekä edistetään uusien rikoksien suorittamista,
- H. panee edelleen merkille, että 27 Afrikan valtiota on ratifioinut Rooman perussäännön ja että eräät ovat ryhtyneet toimiin saattaakseen Rooman perussäännön kansallisen soveltamisen oikeudellisesti sitovaksi,
- I. ottaa huomioon, että useat Afrikan diktaattorit, kuten erityisesti Charles Taylor, Mengistu Haile Mariam ja Hissène Habré sekä heidän rikoskumppaninsa, jotka ovat syyllistyneet vakaviin rikoksiin, elävät tällä hetkellä rauhallisissa oloissa ja heidät on jätetty täysin rankaisematta,
- J. ottaa huomioon kansainvälisen pidätysmääräyksen, jossa Tšadin maanpaossa olevaa entistä presidenttiä Hissène Habréa syytetään ihmisoikeusrikkomuksista vuosien 1982–1990 välisen hallintonsa aikana,
- K. ottaa huomioon, että uhrin ovat käyttäneet Habrén tapausta saattaakseen asian oikeuden käsiteltäväksi laajemmin sekä avatakseen uusia oikeudellisia keinoja Tšadissa ja sen ulkopuolella,
- L. ottaa huomioon, että Afrikan unioni päätti 24. tammikuuta 2006 luoda oikeudellisten asiantuntijoiden ryhmän suosittelemaan, missä ja miten Hissène Habré pitäisi tuomita ja että se piti suositeltavana "afrikkalaista vaihtoehtoa",
- M. ottaa huomioon, että Nigerian presidentin Obasanjon odotetaan ilmoittavan lähitulevaisuudessa Charles Taylorin luovuttamisesta, jotta Tayloriin kohdistuvat rikossyytökset käsitellään oikeusistuimessa, ja katsoo, että Nigerian presidentillä on mahdollisuus osoittaa Nigerian sitoutuminen oikeusvaltioperiaatteeseen Länsi-Afrikassa,
- N. ottaa huomioon, että Sierra Leonen erityistuomioistuin perustettiin vuonna 2002 tuomitsemaan Sierra Leonen aseellisen konfliktin aikaiset pääasialliset sotarikoksiin syyllistyneet; ottaa huomioon, että Charles Tayloria on syytetty erityistuomioistuimessa seitsemässätoista tapauksessa sotarikoksista ja rikoksista ihmiskuntaa vastaan,
- O. ottaa huomioon, että Etiopian aikaisemmalla väkivaltaisella diktaattori Mengistulla on turvapaikka Zimbabwessa,
- 1. muistuttaa, että kansanmurhat ja räikeimmät ihmisoikeusrikkomukset jäisivät usein rankaisematta ilman kansainvälistä rikostuomioistuinta, joka näyttää toteen henkilökohtaisen vastuun rankaisukeinojen soveltamiseksi;
- 2. korostaa, että kansainvälisessä oikeudessa on tavanomaista, että ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneet eivät voi asemastaan riippumatta nauttia

turvapaikasta tai diplomaattisesta koskemattomuudesta, ja tukee vahvasti rikoksiin ja julmuuksiin syyllistyneiden saattamista oikeuden tuomittavaksi;

3. toteaa, että taistelu rankaisemattomuutta vastaan on yksi unionin ihmisoikeuspolitiikan kulmakivistä, ja kehottaa komissiota, neuvostoa sekä Afrikan unionin jäsenvaltioita kiinnittämään edelleenkin asianmukaista huomiota tähän kysymykseen;
4. katsoo, että kestävää rauhaa ei voida saavuttaa sopimuksilla, joilla suojellaan järjestelmällisistä ihmisoikeusloukkauksista vastuussa olevia;
5. kehottaa Afrikan unionin jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole ratifioineet Rooman perussääntöä, tekemään sen ja hyväksymään kansallisen toimintasuunnitelman Rooman perussäännön panemiseksi täytäntöön tehokkaasti kansallisella tasolla;
6. rohkaisee Afrikan unionin valtioiden ja hallitusten päämiehien yleiskokousta kehottamaan jäsenvaltioitaan tuomitsemaan ja torjumaan rankaisemattomuuden;
7. kehottaa Afrikan unionia ryhtymään käytännön toimiin, jotka tukevat alueellisia pyrkimyksiä taistelussa rankaisemattomuutta vastaan;
8. rohkaisee Afrikan unionia kehittämään rikosoikeuslaitostaan ja järjestämään paremmin oikeudellisen yhteistyön rikosasioissa jäsentensä ja muiden mantereiden viranomaisten kesken, jotta Afrikan viranomaisten ja muiden mantereiden kansalaisten tekemien ihmisoikeusrikkomuksien tai niihin osallisena olevien rankaisemattomuutta voidaan vähentää;
9. muistuttaa, että kansainvälinen yhteisö on luonut vastuumekanismin esimerkiksi Ruandassa ja Sierra Leonessa rikoksiin ja julmuuksiin syyllistyneitä varten perustettujen väliaikaisten tuomioistuinten avulla, ja korostaa, että kansainvälisen yhteisön on puhuttava yhdellä äänellä todellisen vastuullisuuden edistämiseksi;
10. muistuttaa Arushassa toimivan Ruandan kansainvälisen rikostuomioistuimen toiminnasta ja suurista vaikeuksista, joita ulkopuoliset tutkijat ovat kohdanneet yrittäessään saattaa oikeuden eteen Ruandan vuonna 1994 tapahtuneesta kansanmurhasta vastuussa olevia;
11. pitää erityisen järkyttävänä sitä, että niitä, jotka syyllistyivät ihmisoikeusrikoksiin Kongon demokraattisessa tasavallassa tapahtuneissa siviiliväestön teurastuksissa, joissa kuuden vuoden aikana ainakin kolme miljoonaa ihmistä kuoli, ja Suurten järvien alueen selkkauksissa, ei edelleenkään ole rangaistu;
12. kehottaa Senegalia takaamaan Hissène Habrélle puolueettoman oikeudenkäynnin luovuttamalla hänet Belgiaan, jos afrikkalaista vaihtoehtoa ei ole, kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen mukaisesti;
13. kehottaa Afrikan unionia varmistamaan Hissène Habrén oikeudenkäynnin yhteydessä, että Senegal kunnioittaa kansainvälisiä sitoumuksiaan kidutuksen vastaisen yleissopimuksen valtio-osapuolena;

14. katsoo, että Afrikan valtioiden päämiesten liikehdintä Habrén tapauksessa on merkittävä askel, sillä afrikkalaiset johtajat ovat selvästi myöntäneet, että taistelua rankaisemattomuutta vastaan tarvitaan;
15. kehottaa Nigerian hallitusta toimimaan jatkossakin Liberian rauhanprosessin puolesta ja oikeusvaltion periaatteiden mukaisesti ja luovuttamaan välittömästi Charles Ghankay Taylorin tuomittavaksi Sierra Leonen erityistuomioistuimessa;
16. suhtautuu myönteisesti siihen, että Liberian vasta valittu presidentti Johnson-Sirleaf on hiljattain pyytänyt Nigeriaa luovuttamaan Charles Taylorin, ja kiittää häntä hänen virkavalassaan antamasta lupauksesta tukea vastuullisuutta ja oikeusvaltion periaatteita presidenttikautensa aikana;
17. kehottaa jäsenvaltioita tekemään voitavansa sen varmistamiseksi, että Euroopan maiden kansalaiset, jotka ovat tehneet rikoksia Afrikassa ja muissa kehitysmaissa tai olleet niissä osallisina, asetetaan syytteeseen vastaavasti ja että tällaisten rikosten uhrit saavat korvauksen;
18. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, AKT–EU-ministerineuvostolle, Tšadin, Liberian ja Senegalin hallituksille, Afrikan unionille ja Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.